TEMA-CHEIE[1]
Art. 34/35:
Calitatea procesuală activă (*locus standi*) a reprezentanților de a introduce/a menține o cerere în fața Curții atunci când victima directă a decedat

(Ultima actualizare: 31.08.2026)

Introducere

Atunci când o asociație nu are o împuternicire scrisă de a acționa în numele unei victime decedate, Curtea va analiza dacă există astfel de împrejurări excepționale în care asociația ar trebui să fie considerată în continuare reprezentant *de facto*. În caz contrar, cererea va fi declarată inadmisibilă ca fiind incompatibilă *ratione personae* cu dispozițiile Convenției.

Principii extrase din jurisprudența actuală

- În cazul în care cererea nu este introdusă chiar de către victime, art. 45 § 3 din Regulamentul Curții impune, în principiu, prezentarea unei împuterniciri scrise și semnate în mod corespunzător [*Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), 2014, pct. 102].
- În împrejurări excepționale și în cazuri privind acuzații de natură gravă, asociațiile pot reprezenta victimele în lipsa unei procuri și chiar și în cazul în care victima a decedat înainte de formularea cererii în cauză în temeiul Convenției. Ajungerea la o concluzie diferită ar împiedica examinarea la nivel internațional a unor astfel de acuzații grave de încălcare a Convenției, existând riscul ca statul pârât să fie exonerat de răspunderea ce îi revine în temeiul Convenției [*Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), 2014, pct. 112; *Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki în numele lui Ionel Garcea împotriva României*, 2015, pct. 42; a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kondrulin împotriva Rusiei*, 2016, pct. 31]. În astfel de cazuri, asociația este considerată a fi un reprezentant *de facto* al victimei decedate [a se vedea, de exemplu, *Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), 2014, pct. 114, precum și *Validity Foundation în numele lui T.J. împotriva Ungariei*, 2024, pct. 50].
- S-a considerat că aceste principii se aplică și cauzelor în care victima directă a decedat după introducerea cererii și o asociație a menținut cererea (*Kondrulin împotriva Rusiei*, 2016, pct. 31-34).
- Curtea a constatat admisibilitatea următoarelor plângeri introduse/menținute de asociații:

  - **Art. 2** [*Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), 2014; *Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki în numele*

[1] Întocmită de Grefă. Nu obligă Curtea.

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România.

lui Ionel Garcea împotriva României, 2015; și *Validity Foundation în numele lui T.J. împotriva Ungariei*, 2024];

- **Art. 3** [*Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), 2014; *Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki în numele lui Ionel Garcea împotriva României*, 2015; *Kondrulin împotriva Rusiei*, 2016; *Asociația Innocence en Danger și asociația Enfance et Partage împotriva Franței*, 2020, pct. 119- 132 și 134];

- **Art. 13 coroborat cu art. 2 sau 3** [*Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), 2014; *Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki în numele lui Ionel Garcea împotriva României*, 2015; *Asociația Innocence en Danger și asociația Enfance et Partage împotriva Franței*, 2020, pct. 119- 132 și 134); și

- **Art. 34** (*Kondrulin împotriva Rusiei*, 2016).

- Atunci când a examinat dacă o asociație ar trebui să aibă calitatea procesuală de reprezentant *de facto*, Curtea a luat în considerare următoarele „împrejurări excepționale": vulnerabilitatea victimei directe și incapacitatea acesteia de a se plânge în timpul vieții; gravitatea acuzațiilor prezentate Curții; inexistența moștenitorilor cunoscuți sau a reprezentanților legali în măsură să depună o cerere în fața Curții; contactele dintre asociație și victimă înainte de deces și intervenția asociației în cadrul procedurilor interne după deces și dacă calitatea sa procesuală formală nu a fost contestată de autoritățile interne [*Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), 2014, pct. 104-114; *Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki în numele lui Ionel Garcea împotriva României*, 2015, pct. 43-45; *Comitetul Helsinki-Bulgaria împotriva Bulgariei* (dec.), 2016, pct. 51-59; *Kondrulin împotriva Rusiei*, 2016, pct. 32-33; *Asociația Innocence en Danger și asociația Enfance et Partage împotriva Franței*, 2020, pct. 119-132]. Faptul că, în timpul vieții sale, victima a fost în măsură să introducă cereri nu exclude, în sine, reprezentarea în lipsa unei procuri după decesul său (*Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki în numele lui Ionel Garcea împotriva României*, 2015, pct. 45).
- Cu toate acestea, existența moștenitorilor cunoscuți sau a reprezentanților legali ai victimei nu împiedică Curtea să acorde asociațiilor reclamante calitatea procesuală activă pentru a acționa în numele unui copil care a decedat într-un cadru familial (*Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki în numele lui Ionel Garcea împotriva României*, 2020, pct. 125-129, în ceea ce privește asociațiile de protecție a copilului ce reprezintă un copil decedat care a murit ca urmare a relelor tratamente din partea părinților săi). De asemenea, Curtea a recunoscut calitatea procesuală a unei asociații de a depune o cerere în numele unei persoane adulte cu dizabilități intelectuale severe care a decedat într-un centru de asistență socială administrat de stat, în pofida existenței unui tutore numit de stat, întrucât acesta nu a protejat interesele directe ale victimei la nivel intern și nu avea dreptul legal de a depune o cerere la Curte ulterior decesului victimei (*Validity Foundation în numele lui T.J. împotriva Ungariei*, 2024, pct. 43-51).
- De asemenea, Curtea a aplicat criteriile enunțate mai sus în cauza *Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), 2014, pentru a stabili dacă unei organizații neguvernamentale i-ar putea fi recunoscută calitatea procesuală activă (*locus standi*) pentru a acționa ca reprezentant *de facto* al unui copil cu dizabilitate mintală (*L.R. împotriva Macedoniei de Nord*, 2020, pct. 46-54, în care Curtea a recunoscut calitatea procesuală activă a asociației având în vedere, printre altele, circumstanțele în care copilul fusese abandonat la naștere, părinții săi sufereau, de asemenea, de un handicap mintal, iar tutorele său legal fusese acuzat că nu i-a protejat interesele).

Exemple notabile

1. *O asociație autorizată să reprezinte o victimă decedată în lipsa unei procuri*

- *Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), 2014, pct. 104-114 și 156 (Curtea a considerat admisibile capetele de cerere formulate în temeiul art. 2, 3 și 13. Aceasta a reținut că nu era necesar să se examineze admisibilitatea și temeinicia capetelor de cerere formulate în temeiul art. 5, 8 și 14);
- *Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki în numele lui Ionel Garcea împotriva României*, 2015, pct. 39-46, 79 și 81 (Curtea a considerat admisibil capătul de cerere formulat în temeiul art. 2. Aceasta a reținut că nu era necesar să se examineze admisibilitatea și temeinicia capetelor de cerere formulate în temeiul art. 3, 6 și 13);
- *Kondrulin împotriva Rusiei*, 2016, pct. 28-34 (Curtea a considerat admisibile capetele de cerere formulate în temeiul art. 3 și 34);
- *Asociația Innocence en Danger și asociația Enfance et Partage împotriva Franței*, 2020, pct. 119-132 (Curtea a considerat admisibile capetele de cerere formulate în temeiul art. 3 și art. 13 coroborat cu art. 3);
- *Validity Foundation în numele lui T.J. împotriva Ungariei*, 2024, pct. 43-51 (Curtea a considerat admisibil capătul de cerere formulat în temeiul art. 2. Aceasta a reținut că nu era necesar să se examineze admisibilitatea și temeinicia capetelor de cerere formulate în temeiul art. 13 și 14).

2. O asociație care nu este autorizată să reprezinte o victimă decedată în lipsa unei procuri

- *Comitetul Helsinki-Bulgaria împotriva Bulgariei* (dec.), 2016, pct. 50-61 (asociația a invocat art. 2, 3, 8, 13 și 14).

Trimiteri suplimentare

Alte teme-cheie:

- Calitatea procesuală activă (*locus standi*) a rudelor (victime indirecte) de a introduce o cerere în fața Curții atunci când victima directă a decedat
- Reprezentarea copilului în fața CEDO

Alte mecanisme internaționale în domeniul drepturilor omului:

Comitetul pentru Drepturile Omului al Organizației Națiunilor Unite

- Regulamentul de procedură al Comitetului pentru Drepturile Omului [art. 99 lit. b)]

Sistemul interamerican

- Convenția americană a drepturilor omului (art. 44)
- Regulamentul de procedură al Comisiei Interamericane a Drepturilor Omului (art. 23)

Sistemul african

- Orientări pentru introducerea plângerilor în fața Comisiei Africane pentru Drepturile Omului și ale Popoarelor (p. 5)

PRINCIPALELE TRIMITERI JURISPRUDENȚIALE

Hotărâri de principiu:

- *Centrul de Resurse Juridice în numele lui Valentin Câmpeanu împotriva României* (MC), nr. 47848/08, CEDO 2014 (excepție preliminară privind lipsa *calității procesuale active* respinsă; încălcarea art. 2).

Alte cauze relevante:

Jurisprudența anterioară:

- *Nencheva și alții împotriva Bulgariei*, nr. 48609/06, 18 iunie 2013 [excepție preliminară privind lipsa calității procesuale active (*locus standi*) a asociației reclamante admisă; încălcarea art. 2 în privința reclamanților individuali].

Jurisprudența ulterioară:

- *Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Comitetul Helsinki în numele lui Ionel Garcea împotriva României*, nr. 2959/11, 24 martie 2015 [excepție preliminară privind lipsa calității procesuale active (*locus standi*) respinsă; încălcarea art. 2];
- *Lambert și alții împotriva Franței* (MC), nr. 46043/14, CEDO 2015 (extrase) [lipsa calității procesuale active (locus standi) de a reprezenta membrul familiei decedat; calitate procesuală activă acordată pentru a depune o cerere în numele reclamantului; neîncălcarea art. 2];
- *Comitetul Helsinki-Bulgaria împotriva Bulgariei* (dec.), nr. 35653/12 și 66172/12, 28 iunie 2016 [inadmisibilă: excepție preliminară privind lipsa calității procesuale active (*locus standi*) admisă];
- *Kondrulin împotriva Rusiei,* nr. 12987/15, 20 septembrie 2016 [excepție preliminară privind lipsa calității procesuale active (*locus standi*) respinsă; încălcarea art. 3 și 34];
- *L.R. împotriva Macedoniei de Nord,* nr. 8067/15, 23 ianuarie 2020 [excepție preliminară privind lipsa calității procesuale active (*locus standi*) respinsă; încălcarea art. 3];
- *Asociația Innocence en Danger și asociația Enfance et Partage împotriva Franței*, nr. 15343/15 și 16806/15, 4 iunie 2020 [excepție preliminară privind lipsa calității procesuale active (*locus standi*) respinsă; încălcarea art. 3; neîncălcarea art. 13 coroborat cu art. 3].